

COM FORMÁTUMÚ KATALÓGUS A műszaki folyóiratok központi katalógusa

BERKE BARNABÁSNÉ

Az OMIKK UNDP-Unesco programja (1982–1986) keretében vállalkozott egy mintarendszer kialakítására, melynek célja a korszerű mikrotechnika alkalmazása a könyvtári és információs munkaterületeken. A feladatok között szerepel a hagyományos cédula-katalógusok felváltása COM katalógusokkal az OMIKK-ban, és kísérlet e katalógusforma meghonosítására a műszaki koordinációs körben.

Az első magyarországi COM katalógus előállításához a külföldi műszaki folyóiratok 1982-es központi katalógusának mágnesszalagja szolgáltatta az alapot. A COM variáció a SZÜV (Számítástechnikai és Ügyvitelszervező Vállalat) Datagraphix 4560 típusú COM berendezésén készült az OMIKK által megfogalmazott igények alapján, egy SZÜV készítette program segítségével. A mikrofilmlapos forma 60 példányban, a hagyományos kötet-katalógusnál hónapokkal korábban elkészült, amit az tett lehetővé, hogy a COM kiíratáshoz szükséges idő a sornyomtatás idejének csak töredéke. S míg a hagyományos kötetek előállítása a kéziratként szolgáló leporelló kiíratásából, kicsinyítéséből, nyomdai sokszorosításából, összehordásából majd köttetéséből tevődik össze, addig a COM katalógusé a mágnesszalagról a COM berendezéssel közvetlenül, ezüsthalogén mikrofilmlap készítéséből és annak diazofilmen való többszörözéséből áll – gyakorlatilag korlátlan számú példányban. Számos munkafázist, nagymennyiségű papírt, tehát időt és pénzt takaríthatunk meg ezzel az eljárással. A produktum a kötetkatalóguséval azonos szöveggépű, 48-szoros kicsinyítésű mikrofilmlap, amely a betűrendes jegyzék 431 A4-es oldalnyi anyagával nem tölt meg teljesen két darab 105x148 mm-es szabvány méretű mikrofilmlapot. A kísérleti katalógus megfelelt várakozásunknak, kiválóan olvasható, a kialakított index segítségével a tételek gyorsan, néhány másodperc alatt visszakereshetők. Az 1983-as felújításnál azonban meg kell oldanunk a leőhelykódok és feloldásuk felvitelét vagy magára a COM mikrofilmlapra, vagy külön kísérő mikrofilmlapra, hogy a használhatóság kritériumának megfeleljen.

AZ OMIKK-ban már mindazokon a helyeken felállítottunk COM katalógusok olvasására alkalmas berendezéseket, ahol a folyóirat központi katalógus használata várható. A műszaki koordinációs kör kollégiumi ülésén is bemutattuk a kísérleti katalógust és azokat az olvasóberendezéseket (Meoflex és Datamate típusok), amelyeket Magyarországon vásárolni vagy bérelni lehet. E bemutató alkalmával az OMIKK jelezte, hogy a központi katalógus 1983-as COM formátumú felújításának használatához néhány olvasókészüléket a koordinációs kör könyvtárainak rendelkezésére bocsát majd. Kimondott célja ezzel az akcióval, hogy a gyakorlatban is módot adjon a COM katalógusok előnyös voltának „meg-

tapasztalására”, és inspirálja e kör könyvtárait a későbbi központi vagy közös feldolgozású katalógusok (folyóiratok, reportok, külföldi műszaki könyvek stb.) COM formáinak fogadására és használatára. Még vonzóbbá fogja tenni e katalógusokat a gyakori felújítási lehetőség, a kis helyigény, a rendkívül olcsó sokszorosítási költség (egy diazomásolat ára ma kb. 8,— Ft) és az egyszerű, levélborítékban való terjesztés.

Annál is inkább számítunk a fogadókészség megteremtésére, mert szándékunk szerint a műszaki folyóiratok központi katalógusát évenként, késedelem nélkül, sőt egyre korábbi határidőkkel kívánjuk felújítani, és nem szeretnénk lemondani a többéves kumulációról sem. Ugyanez papírkiadványokkal – különösen a kumulációk esetében – a felhasznált papír mennyisége, az elégtelen nyomdai kapacitások és az előállítási költségek miatt csak túlzott és szükségtelen erőfeszítések árán valósíthatók meg.

ÁLLOMÁNYVÉDELMI MIKROFILMEZÉSI PROGRAMOT indít a Research Libraries Group (USA). Három év alatt a rendszerhez tartozó egyetemi könyvtárak mintegy 30 000 – 1876–1900 között megjelent – könyvét, nyomtatványát veszik mikrofilmre (kivált Americana-dokumentumokat). Így megmentik a pusztulástól ezeket a már savas papírra nyomott, egyre rosszabb állapotban lévő dokumentumokat, egyúttal pedig áttekintést szereznek az illető negyedszázad amerikai könyvkiadásáról.

Advanced Technology – Libraries, 1983. június.

18 KÉMIAI SZAKFOLYÓIRAT teljes szövegét teszik hozzáférhetővé online formában, a BRS (Bibliographic Retrieval Services) adatbank útján. A keresés, terminálra vetítés és ki nyomtatás gépideje óránként 66–85 dollárba kerül.

Advanced Technology – Libraries, 1983. június.

TANTUSZOS MIKROSZÁMÍTÓGÉPET HASZNÁLHATNAK a San Francisco-i Városi Könyvtár látogatói; az 1 dollárért kapható tantusz bedobására 20 percig működik a gép. Szoftverje többek között különféle címjegyzékek összeállítására használható adatbázist, üzleti könyvelési és háztartási költségvetési rendszert tartalmaz, s természetesen a gép használatához szükséges önkéntes programot. Kívánatra ki is nyomtatja az outputot.

Library Journal, 1983. 2. sz.